

Država pomaže tradicionalne rukotvorine

28-03-2013 16:45 | Privreda | Autor / izvor: e-Kapija

Print

Konkurs za dodelu bespovratne novčane pomoći tradicionalnim zanatlijama raspisalo je Ministarstvo trgovine. Rok za prijavu je 12. april.

Ručno rađeni zanatski proizvodi već decenijama unazad nestaju pred mašinskom proizvodnjom, a tradicionalna izrada pojedinih predmeta gotovo je zaboravljena.

Pod tradicionalnim zanatom se podrazumeva **izrada unikatnih proizvoda i pružanje usluga, koje su zasnovane na tradicionalnim znanjima i tehnologijama**, upotrebi prirodnih materijala u procesu proizvodnje, uz korišćenje jednostavnih alata. U tu grupu spadaju **grnčarski, kovačko-potkivački, kačarski, abadžijski, terzijski, voskarsko-liciderski, opančarski zanat, tkanje, kožuharstvo...**

*- Neophodno je, što pre, uspostaviti listu zaštićenih zanata koji će biti podvrgnuti kriterijumima zaštite i to je upravo posao, nas, stručnjaka iz muzeja, ali i ostalih pojedinaca koji žele da očuvaju stare zanate – ističe u razgovoru za "E kapiju" etnolog **Violeta Cvetanoska**.*

Za razvoj tradicionalnih zanata ove godine Ministarstvo spoljne i unutrašnje trgovine prvi put dodeljuje bespovratnu pomoć i izdvojilo je **15,75 miliona dinara**. Konkurs je raspisan prošle nedelje, a tradicionalne zanatlije mogu konkurisati za donaciju u visini od **100.000 do 500.000 dinara do 12. aprila 2013.**

Danijela Arađanski, vlasnica tkačke radionice "Frajla" iz Kikinde, ove godine planira da aplicira na konkurs, a novac bi iskoristila za kupovinu mašina kojim bi unapredila proizvodnju, ali i za pokretanje sopstvenog veb sajta.

Arađanski je 2011. godine uz pomoć programa za samozapošljavanje Nacionalne službe za zapošljavanje otvorila svoju radionicu za izradu tkanina na ručnom razboju. Kako kaže, proizvođači imaju podršku države prilikom registracije preduzeća i sertifikacije, ali se tradicionalne zanatlije susreću sa nizom drugih problema.

- U prvoj sam grupi poreskih obveznika, pa su porezi i obaveze koje plaćam državi podnošljivi. Međutim, ukoliko bih proširila svoju radinost i zaposlila radnika, koji mi je neophodan, ne bih mogla izdržati obaveze, poreze i doprinose. Drugi problem je što u Srbiji ne možete da kupite pamuk sa licencom o poreklu, što kasnije otežava izvoz proizvoda – ističe Arađanski.

Jedna od glavnih teškoća je plasman i prodaja proizvoda tradicionalnih zanatlija. Vlasnica "Frajle" je u početku plasirala svoje radove u buticima unikatne robe, ali sada se proizvodi ove mlade preduzetnice mogu kupiti samo na sajamskim manifestacijama, putem društvenih mreža i ličnih kontakata.

- Kirije za iznajmljivanje lokala su jako visoke, pa se tradicionalnim zanatlijama ne isplati da otvaraju sopstvene prodavnice, ali možda bi rešenje bilo da država otkupljuje njihove rukotvorine ili da pomaže proizvođače tako što bi u prvih par godina omogućavala jeftiniji zakup lokala – predlaže ona.

Danijela Arađanski je i jedina žena mlađa od 30 godina koja **vlada tehnikom izrade necane čipke** i dobitnica je nagrade za najboljeg mladog autora u okvir izložbe rukotvorina "100 žena – 100 minijatura".

- Necana čipka je skupa, tako da nju koristim samo kao detalj na umetničkim predmetima koje predstavljam na izložbama – objašnjava i dodaje da će u oktobru prirediti izložbu "Necane čipke – nekad i sad" novcem koji je dobila od opštine Kikinda u iznosu od 40.000 dinara.

Da proizvođači teže prolaze na državnim konkursima i da najčešće koriste novac koji im daje lokalna samouprava, ističe i **Iva Radić**, menadžer udruženja "Etno mreža", koje čini oko 400 žena koje se bave tradicionalnim zanatima. One su uglavnom organizovane kao zadruge domaće radinosti ili udruženja u svojim opštinama.

- Proizvođači retko dobijaju pomoć iz republičkog budžeta kada apliciraju samostalno. Uglavnom im novac daju opštine, a vojvođanska udruženja preko pokrajinskih institucija dobijaju malu novčanu pomoć od 40.000 do 60.000 dinara, što je nedovoljno za razvoj proizvodnje – navodi Radićeva.

Ona takođe ističe da tradicionalne zanatlije imaju problem plasmana svojih proizvoda koje uglavnom prodaju samo u svojim opštinama.

- "Etno mreža" im pomaže na taj način što otkupljuje njihove proizvode i prodaju ih u svoja tri maloprodajna objekta u Beogradu koji se nalaze u Brankovoj ulici, Beograđanki i Aerodromu "Nikola Tesla" – objašnjava Radićeva i dodaje da je ova asocijacija prodala veliki broj rukotvorina svojim članica poznatim kompanijam u Srbiji kao što su "Telekom Srbija", "Delta Generali osiguranje", "Holcim", "Tigar" koje su kupile ove proizvode kako bi ih poklanjale poslovnim partnerima.

Najveći broj zanata je sve bliži potpunom iščeznuću, a to se posebno odnosi na tradicionalne seoske i uslužne zanate u gradovima. Ipak, i pored nepovoljne pravne regulative, fiskalne politike i privrednih okolnosti za obnovu starih zanata u Srbiji, proizvodi darovitih pojedinaca ili majstorskih radionica nalaze put do kupaca, kažu u Ministarstvu spoljne i unutrašnje trgovine.